

Gezondheidscentrum IJburg

GEÏNTEGREERDE ZORG EN PREVENTIE

'IJburg zonder scheidslijnen' heet de aanpak waarvoor het Amsterdamse stadsdeel Zeeburg en Zorgverzekeraar ZAO, het huidige Agis, ruim tien jaar geleden kozen voor de nieuwbouwwijk IJburg. Woningen moeten zo zijn gebouwd dat ze kunnen worden aangepast aan de veranderende behoeften van de bewoners als hun levensfase verandert. Door die 'levensbestendige bouw' moet de woning met weinig moeite kunnen worden aangepast als iemand lichamelijk of geestelijk gehandicapt raakt. Ook is er uitdrukkelijk meer dan in een gemiddelde wijk ruimte gereserveerd voor bewoners met een lichamelijke beperking, mensen met psychiatrische problemen en grote gezinnen. Acht procent zorgafhankelijken in plaats van de gebruikelijke vier procent, telt IJburg. Daar hoort ook een gezondheidszorg zonder scheidslijnen bij.

Door: M. Evenblij

Het hart van die zorg op IJburg is het gezondheidscentrum Haveneiland, centraal gelegen aan de doorgaande weg van de VINEX-locatie die nu 12.000 bewoners telt en de komende jaren nog zal gaan verdubbelen. Een centrum dat zich met huisartsen, fysiotherapeuten, verloskundigen, logopedisten, diëtisten, schoolartsen, psychologen en een apotheek niet alleen op de directe gezondheid richt. Het centrum heeft, met sociaalpsychiatrisch verpleegkundigen, schuldhulpverlening, ouderenzorg, maatschappelijk werkers en een WMO-loket voor diverse hulp ook oog voor andere behoeften en noden. 'We groeien mee met de wijk en leveren de gewenste zorg afhankelijk van de vraag', zegt Leon Verest, huisarts en manager van het gezondheidscentrum.

De crux van de benadering van Gezondheidscentrum Haveneiland is dat de diverse hulpver-

leners, waar nodig, voortdurend overleg met elkaar hebben over patiënten en zo tot een geïntegreerde aanpak komen. Er is één case manager die het contact met de patiënt of de klant onderhoudt en de andere hulpverleners ook kan aanspreken op hun inzet. Die hulpverleners zijn vaak afkomstig van verschillende organisaties. Door deze multidisciplinaire aanpak heeft de patiënt daar echter feitelijk niets mee te maken. Verest: 'Doordat we hier fysiek bij elkaar in één gebouw zitten, is zo'n benadering haalbaar.'

Een Vinexwijk als IJburg heeft veel gezinnen met jonge kinderen. De grootste groepen zijn 0- tot 4-jarigen en volwassenen tussen de 25 en 35 jaar. In het meer dan gemiddelde aantal gebouwde huizen met extra slaapkamers wonen grote gezinnen met relatief veel problemen. Dikwijls is daar een combinatie van lichamelijke klachten, opvoedingsproblemen, gedragsproblemen van de kinderen, schulden en problemen op school te vinden. 'IJburg trekt door het vestigingsbeleid van de gemeente toch wel veel gezondheidsproblemen naar zich toe. Bijvoorbeeld door de komst van groepen bewoners met psychiatrische en somatische problemen. Daarom hebben we wat de zorg betreft speciale trajecten. Als er weer een blok wordt opgeleverd, gaat het welzijnswerk op bezoek om mensen wegwijs in de wijk te maken en ook om te kijken of er wellicht problemen zijn of op korte termijn te verwachten zijn. We hebben ook een kwartiermaker jeugd die kijkt wat er, bij een nieuwe oplevering, nodig is aan zorg. Deze creëert zo een passend aanbod aan zorg. Daarnaast hebben we dus het regulier overleg waar gezinnen gemeenschappelijk worden besproken. Elke doelgroep krijgt een andere aanpak.'

Kids & Go

Preventie staat daarbij hoog in het vaandel. Door huisbezoek aan gezinnen waarvan bekend is dat ze een laag inkomen hebben bijvoorbeeld. En op het terrein van de WMO is er voortdurend overleg met welzijnsinstellingen, het stadsdeel en zorgaanbieders. Verest: 'We proberen van diverse kanten signalen op te pikken. Zo zijn hier nogal wat eenzame ouderen en is er weinig buitenruimte voor kinderen. Rond die ouderen is er contact opgenomen met een school, die hen nu actief probeert te betrekken. Bijvoorbeeld doordat de kinderen een bingo voor ouderen hebben georganiseerd. We zien ook relatief veel postnatale depressie van moeders die hier zonder netwerk zitten. Met Kids & Go kunnen ouders drie keer in de week andere ouders ontmoeten, terwijl hun kinderen spelen. Onze verloskundigen sporen die depressie actief op. Dat zijn bewonersinitiatieven die door de welzijnsorganisatie en de WMO worden ondersteund. Dit soort preventieve zaken kun je aanpakken omdat we het met z'n allen gezamenlijk kunnen doen.' Datzelfde geldt ook voor schuldproblemen. Het gezondheidscentrum koopt daarvoor deskundigheid in, zodat mensen met sorteergroepen kunnen worden geholpen bij het op orde brengen van hun financiën. Diabeteszorg gaat samen met het Amsterdamse Onze Lieve Vrouwen Gasthuis dat in het gezondheidscentrum een speciaal ogensprekkuur houdt en dat glucosegehalten en hoge bloeddruk controleert volgens een geprotocolleerd spreekuur. De huisartspraktijk heeft ook praktijkondersteuning die dergelijke taken op zich neemt. Verest: 'Doordat je samen met de jeugdgezondheidszorg en de schoolgezondheidszorg in hetzelfde pand zit, kunnen we ook signaleren of er zorgvermijders zijn. Informatie daarover sluizen we snel aan elkaar door. Dat kan doordat we fysiek een eenheid zijn, ook al gaat het in de praktijk om verschillende organisaties. Mijn taak is ervoor te zorgen dat de klant niet merkt dat het verschillende organisaties zijn.' Ook de GGD zit in het gebouw en neemt deel aan de samenwerking. Verest: 'Dat gaat meestal erg goed. Soms kost samenwerken echter extra inspanning omdat de organisatiestructuren verschillen. Het vraagt een flexibele houding van alle partners in de zorg hier op IJburg en durf om af te wijken van reeds bestaande werkpatronen elders in de stad. Dat gaat niet altijd vanzelf.'

Goedkoper

Inmiddels is het gezondheidscentrum het zesde jaar ingegaan en is er heel wat pionierswerk verricht. Verest maakt zich wel zorgen

over de toekomst. Aan de ene kant over de financiering, daarnaast over de concurrentie in de zorg waardoor zowel andere zorgverzekeraars als andere huisartsen en zorgaanbieders naar IJburg komen. De samenwerking kost extra geld – door de coördinatie – en ook doordat er relatief veel mensen zich op IJburg vestigen die extra zorg nodig hebben. Zo zijn er patiënten die vanuit een psychiatrische inrichting in de wijk worden geplaatst en daardoor wat hun zorg betreft niet meer onder de AWBZ vallen, maar onder de algemene gezondheidszorg. De huisarts krijgt ook voor hen de gebruikelijke 52 euro per ingeschreven patiënt per jaar en negen euro per consult. Die gaan echter gemakkelijk op, zegt Verest. 'De eerstelijnszorg is goedkoper dan specialistische zorg en zelfstandig wonen is goedkoper dan wonen in een inrichting. Maar daar zien we niets van terug.'

'De klant merkt niet dat het verschillende organisaties zijn'

Verest constateert dat het Gezondheidscentrum in IJburg relatief meer zorg levert, maar daar nauwelijks extra voor betaald krijgt. 'Het stadsdeel en de zorgverzekeraar hebben daar onvoldoende geld voor beschikbaar', zegt de huisarts die net als zijn collega's in loondienst is bij de Stichting Amsterdamse Gezondheidscentra. 'Gezondheidscentra zijn goedkoper dan afzonderlijk werkende instellingen. En de samenwerking levert ook iets op. Maar als manager zie ik ook wat deze gemeenschappelijke aanpak kost aan extra tijd. Deze vorm van preventie levert uiteindelijk ook geld op voor de samenleving doordat mensen een minder groot beroep op de zorg hoeven te doen. Dat wordt echter niet gehonoreerd. Het is toch eigenlijk gek dat er wel extra geld gaat naar wijken waar het niet goed loopt, terwijl wijken waar het wel goed gaat en men de best practices toepast, niet worden beloond.'

Verest vreest ook de concurrentie tussen zorgverzekeraars en aanbieders van zorg. 'De regiopreferente Agis en de gemeente hebben ooit bedacht dat deze vorm van zorg in IJburg moet worden gegeven en ze hebben dat aanbesteed. Met andere zorgverzekeraars die nu, door de vrije-marktwerking, in de regio komen, is afgesproken dat ze hetzelfde doen als Agis. Daar zijn echter geen harde garanties voor te krijgen voor toekomstige verzekeraars. Tot nu toe zijn wij de enige huisartsengroep op IJburg, maar binnenkort komen er nog een groep en

een solitaire huisarts. Onduidelijk is of zij volgens dezelfde manier als IJburg zonder scheidslijnen gaan werken. Ze hebben nog geen contact met ons opgenomen. Als een huisarts dat echter niet wil of zich alleen op een bepaald soort patiënten gaat richten, kan hij dat doen. Er is het recht op vrije vestiging en het stadsdeel kan daar niets tegen doen. Het is natuurlijk vreemd dat je als gemeente en zorgverzekeraar een bepaalde visie op de gezondheidszorg hebt, maar die niet kunt afdwingen vanwege de vrije markt.'

Informatie over de auteur

Maarten Evenblij is wetenschapsjournalist. Hij schreef dit artikel voor *PrePost*, het nieuwsbulletin van het programma-kader Preventie, het verscheen in de special over de eerste lijn, jaargang 10 nummer 33, november 2008.

Informatie over de geïnterviewde

Leon Verest is huisarts en manager van het gezondheidscentrum IJburg.

Samenvatting

- Bij de totstandkoming van eerstelijnszorg in de nieuwbouwwijk IJburg is vanaf de start door de lokale zorgverzekeraar en de gemeente gestuurd op een integrale aanpak.
- In het gezondheidscentrum zitten veel verschillende disciplines bij elkaar in één gebouw.
- De crux van de benadering van het gezondheidscentrum is, naast de multidisciplinariteit van de hulpverleners, dat zij waar nodig voortdurend overleg met elkaar hebben over patiënten en zo tot een geïntegreerde aanpak komen.
- Een case manager onderhoudt het contact met de patiënt of de klant en kan de andere hulpverleners aanspreken op hun inzet.
- Marktconcurrentie en het recht op vrije vestiging is een potentieel risico voor deze vorm van intensieve samenwerking.

Managementboek van het Jaar

Veranderdiagnose

"Het meest vernieuwende en verfrissende managementboek"

Veranderdiagnose - de onderstroom van organiseren, leert managers en consultants op een nieuwe manier naar veranderingsprocessen te kijken.

Een must voor iedere manager en organisatie-professional!

Veranderdiagnose
Dr. Rob van Es
ISBN 9789013048292
Kluwer, € 47,95

Bestel deze topper nu: www.kluwermanagement.nl/shop

Kluwer

a Wolters Kluwer business

webiso[®]

Intranet

Kwaliteits-, Arbo- en Milieumanagement

Bezoek www.webiso.be voor meer info

